بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵان، هەنگاوێکی شاد و منداڵانا بۆ پێشەوە

سوسەن بەهار
وەرگێڕ: عوسمان _ م

زەرورەت و پێویستیی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵان. قسە کردن لەم پێویستییە، نەک هەر ئەرکی هەڵسوراوانی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵانە، بەڵکو کێشەی نێوان راوێژکارانی گەورە و بچوکی سەرمایەداریشە. چونکە لەباری تیوریەوە سەلمێندراوە کە کاری منداڵان نەک هەر بە توندی پەرە بە هەژاری ئەدا، بەڵکو ئاستی زانست، خوێندن و پسپۆری دادەبەزێنێ و ئەمە بە نۆرەی خۆی لە بەهرە هێنانی سەرمایە کەم دەکاتەوە. لە لایەکی ترەوە زۆر زیاتر لەوەیکە ئەدرێ بە کرێکارانی بچوک، سەرفی داپۆشینی لایەنەکانی ئەم کارە دەکرێ کە بە داپۆشراوی بمێنێتەوە. سالەهایە کە بۆ سور راگرتنی ئەم دەم و چاوە، سەمایەداری لەبری شەپلاخە لێدان، سوراوی لێ ئەدا.

باسی ئەمرۆ لە نیوان پسپۆرانی ئابوریی کومپانیا گوەرە نێونەتەوەییەکان، ئەوەیە کە کاری منداڵ خەریکە دەبێ بە دیاردەیەکی دەست و پێگر. ئیتر ناکرێ بە شەپلاخە لێدان ئەم دەم و چاوە سوە رابگیرێت، شین بوەتەوە و بەدەرەوەیە. مەسرەفی ئابوری و زەبرێکی ئابرویی کە ئەم کۆمەڵگایە بە ئاشکرا بونی بابەتی شاراوەی کاری منداڵان لێی کەوتوە، زۆر قورس و گرانە. هاوکات لەگەڵ حەرەکەتە نارەزایەتیەکان و چالاکییە کولتوریەکانی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵان، خاوەنانی سەرمایە و ئورگانە گەورە و بچوکەکانیشیان کۆبونەوە و وتووێژ و راوێژی زۆریان ئەنژام داوە. بانکی جیهانی ، کومپانیا جیهانییەکان و هتد، دەیانەوێ لە قازاجی کارێک کە دەست چکۆلەکان و پێ چکۆلەکان بۆ سەرمایەدارانی گەورە و بچوک بەدەستی دێننچاو بقونجێنن؛ بەڵام ناتوانن بەم شێوەیەش بە بێدەنگی درێژە بە بەهرە کێشی و چەوسانەوە بدەن. سەرەرای سەرکەوتنی کاتیی سەرمایەداری لە نەگۆڕ نیشاندانی وەزعی ئێستا و پێک هێنانی جەوی نائومیدی، بێ لایانی و لاوازی لە زۆربەی کرێکاران و تاک تاکی کۆمەڵگا، خودی ئەو لە ئێمە باشتر ئەزانێ کە خەڵک، فاکتۆرێکی گرنگە. دەزانێ کە ئەگەر بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەکان بەردەوام بن، بنیادی ژێرەوژور دەکەن. کەوایە گرنگی بە بیرورای گشتی ئەدا، ملیاردەها پاشەکەوت دەکا کە چەوسانەوەی ئینسان بە رەوا نیشان بدا. تێک دەدا، تەبلیغ دەکا، تیوری دەتاشی، حەوت ئاسمان و دەریا بە کار دێنی، نەک بۆ ئەوەیکە بزوتنەوەکە بفرۆشێ، بەلکو بتوانێ خاوەنانی هێزی کار لە دۆخی فرۆشەرێکی بێدەنگ و هەرزان رابگرێ.

لە جەرگەی ئاوا هەلومەرجێک دا، پێگرتن، هەنگاو نان، و مانۆر دانی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵان، ناچاری کردون بکەونە خۆ. چونکە تا ئێستا هیچ بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی بە درێژایی قۆناغی سەردەم نەیتوانیوە، لە ماوەی کەمتر لە 5 ساڵ پەسەند کردنی 2 کونوانسیون بەسەر سەرمایەداری دا بسەپێنێ، وەک: "کونوانسیونی مەنعی کاری پڕ مەترسیی منداڵ" و

"کونوانسیونی 182ی ڕێکخراوی جیهانیی کار". له لایان هەر ئەم دامەزراوەشەوە پاشەکشەیەکە بەرانبەر بە بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی و نیشاندانی حەساسیەتی کۆمەڵگا بەرانبەر بە دیاردەی کاری منداڵە.
هەرچەندە کە هێشتا زیاتر لە نیوەی خەڵکی جیهان یان ئاگاداری ئەم دیاردەیە نین، یان بە سروشتیی دەزانن و لە دژی نارەزایەتیەک دەر نابرن. هەرچەندە کە لەوانەایە بە ڕوالەت قازانجیشیانی تێدا نەبێ، بەڵام خۆدی دیاردەی شرافەت، ناسکی، ڕاستگۆیی و ساکاریی منداڵی بە جۆرێک کاریگەرە و هەست بزوێنە، کە یارمەتی بە گەشەی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ کردوە.

ئایا دەکری دڵ بەم برە گۆڕانکاریانە خۆش بکرێ؟
بەڵێ و نە! سروشتیە کە تەنیا دانانی قانون و پەسەند کردنی کونوانسیونەکان، بە مانای بەکار هێنانیان و یان کافی بونیان نییە، بەڵام هەمومان دەزانین کە قانونەکانی هەر کۆمەڵگایەک لە هەمان کاتدا بەیانگەری نرخەکانی ئەو کۆمەڵگایەن. بونی ئەم قانونانە، دەستی تێکۆشەران و هەڵسوراوانی فەرهەنگی بۆ بەدوادا چونی مەسەلەکان ئاواڵە ئەکا. هەروەها زامنی بەرێوە چونی یاساکان، و زیندو ڕاگرتنی بزوتنەوە کۆمەڵایەتیهکانی دیاریکراوە. چونە پێش لە قانونەکانی ئێستا و دانانی قانونی تازە کە خاڵی دەست پێکردنیان هەیبەتی ئازادیی ئینسانە، نەک پێشێل کردنی، بەڵکو سەرکەوتنی یەکجارەکیی ئەم بزوتنەوانەیە.

ئەم دڵخۆشیە تا چ ڕادەیەک پەسەندە؟
خاڵێک کە لە شێوەی خەبات و وورەی کرێکارانی فەرهەنگیی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵدا هەیە، سەرتاسەری بونیەتی و ئەوەیە کە ئینگلیسی، ئیتالیای و ئێرانی، سویدی و ئەفریقایی، هێندی و پاکستانی ناناسێت؛ شاد و هیوادار بون و پشت ئەستور بە هێزی خۆیەتی. سەرەڕای ئەوەیکە بابەتی کاری ئێمە لە خەمگینترین و دڵتەزێنترین بەشە کۆمەڵایەتیەکانە و لێرە لەگەڵ لەشە بریدارە سوتاوەکان، وێران و تێک شکاوەکانی ڕۆڵەکانی من و تۆ سەر و کارمان هەیە، بەڵام هێز و توانامان لە دەنگی هەنگاوە شاد و منداڵانە و دڵی گەرمیان، سەرەڕای سەردیی زستان و هەژاری و کویلەتی، وەردەگرین. ئەم خاڵە لەبارە، ئەم باور بە سەرکەوتنە، لە دژی سەرمایەداری و هەوڵدانی بۆ سەلماندنی بێ ئەملا و ئەولا نەگۆڕی بارودۆخی ئێستا، بە بەر چاوی کراوەی بەشەریەتەوە_ هرچەندە بیدەنگ_ هاتوەتە مەیدان.
ئەمە دڵخۆشییەکی ڕاستەقینەیە، شایستەی ئینسانێکە کە لەسەر ژینگەی دەوروبەری خۆی تەئسیر دادەنێ و هەر بەم هۆیە ڕەوایە و ڕێخۆشکەرە. ئەم دڵخۆشیە یانی بە ئێمە بونی من و تۆ. شتێک کە من خۆم بە چاوانی خۆم لە ماوەی ئەم حەوت ساڵەی ئاشناییم و هاوکاریم لەگەڵ بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ بینیومە. تا ئێرە ئەم دڵخۆشیە نەک هەر پەسەند و مەعقولە، بەڵکو لازم و پێویستە. بەڵام برێک بیروبۆچون لەم بزوتنەوەدا هەن کە دڵیان هەر بەم لانیکەمانە خۆشە و بە فورمولە تاشینی وەک: "مەسەلەکە لە ئەساس دا دەگەرێتەوە بۆ

هەژاری"، بە کەم رازی دەبن. وەک بڵێی هەر ئێستا و بە پاڵپشتی بەشێکی کەم لە ئیمکاناتی مەوجود لە کۆمەڵگا دا ناتوانرێ هەژاری بنبڕ بکرێ، وای نیشان ئەدەن کە هەژاری دیاردەیەکی ئەبەدی و هەتاهەتاییە و ناکرێ دەست لە قەوارەکەی بدرێ. بەکەم رازی بون لە خۆی دا لە جێدا خۆلانەوەیە و لە کوتایی دا بەرەودوا چونەوەیە و ئەمە ناپەسەندە. ویروسی چاو لە دەستیی سەرەوەی بە دواوەیە و لە نیهایەت دا، دەبێتە هۆی بونی ئەم بزوتنەوەیە بە پاشکۆی سیاسەتەکان و باڵادەستان بۆ بێدەنگ کردنی خەڵکی بن دەست.
هەر بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی، بە هەر داخوازیەکەوە، بە پێی ئەسول مەرجی بون و بەردەوام بونی خۆی واوەتر چون لە جێ و شوێنی ئێستایەتی.

بۆچی هەنگاوێک بۆ پێشەوە؟
خۆپیشاندانی جیهانیی منداڵانی کرێکار بە داخوازی قەدەغە بونی کاری پڕ مەترسی بۆ منداڵان و بەدیلی خوێندن بۆیان، تەنانەت دانانی پۆلی خوێندن بۆ منداڵانی کرێکار لە شوێنی کاریان ئەنجام دراوە. "یونیسێف" و رێکخراوەکانی تری لەم چەشنەش واوەتر چوە و بەرنامەکانی فێر کردن بە پێی نیازەکانی کاری منداڵان دارێژراوە، نەک بە پێی ستانداردە نێونەتەوەییەکان.
پاش تێپەر بونی چەندین ساڵ، ئەم خواستە بە جوانترین راگەیاندن _ بە هەمان شێوە کە لە بریارنامەی منداڵان دا دەیبینن _ گۆڕاوە بە قەدەغە بونی تەواوی شێوەکانی کاری منداڵ و گۆرینی بۆ خوێندنی بە خۆرایی، ناچاری، و بە چونایەتیی باڵا. رونە کە داخوازیەکان و روانگاکانی بزوتنەوەیەک نەک هەر ناسێنەریەتی، بەڵکو جەوهەری بەردەوام بونی و حەرەکەتی پێشرەوانەی لە ناخی خۆیدا هەیە.

لاوازی و کەمبودەکان و ئاگاداریەکان
جۆراوجۆری و بونی بیر و بۆچونی جیاوازی کۆمەڵایەتی لە بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ و خۆپیشاندانی جیهانی لە دژی کاری منداڵال، هەر لە سەرەتاوە مەسەلەیەکی قەبوڵ کراو بوو. تێکۆشەرانی ئەم مەیدانە جیاواز لە مللیەت، زمان، و مەزهەب یان لامەزهەبی، لە ژێر چەترێک دا کۆ ببونەوە کە نارەزایەتی لە دنیای سەرمایە دەربڕن و داوای مافی منداڵان بکەن. تەلاشی بۆچونەکانی سسوسیال دێموکراسی، سەندیکالیستی و مەزهەبی، بە کردنی ئەم حەرەکەتە بە پاشکۆی ئەم بیر و بۆچونانە لە لایان یەکیەتیە کرێکاریەکانەوە لە ئوروپا _ هەرچەندە کە لە خۆدی ئەم بزوتنەوەیەدا دوەرێکی وایان نەبوە، بەڵام بونیان دیاریکەرە _ مەسەلەیەک کە دەبێ کەم تەرخەمی بارنبەری نەکرێ. بۆچی؟ چونکە مێژوی خەبات و ژیانی ئەم بزوتنەوە کۆمەڵایەتیانە نیشانی داوە کە لە هەر کوێ سەر و گوێلاکی ئەم بۆچونانە کە هەر کامیان بە نۆبەی خۆی مەبەستی غەیری سیاسی کردنی ئەم حەرەکەتانەیان هەیە، دەرکەوێ، شکست و لە جێدا خۆلانەوەی ئەم جمجۆڵە نارەزایەتیانە حەتمییە.
ئەگەر تایبەتمەندیی دژی سەرمایەداری لە بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ وەربگیرێتەوە، دەبێتە شێری بە پرچ و کلک، کە دەبێ لەسەر ئەم میزی وتوویژ و ئەو مێزی

وتوویژ، لەسەر برە حەق و ئەو وورده مەجالانە، چەقە و چناکەی مندالآنا لێبدرێ. سپاردنی ئەم بزوتنەوەیە بە خۆدی منالآن، و رێگا چارە پارلەمانتاریستیەکان، کە لە بریارنامەی مندالآنیش دا هاتوە، لەبەر بونی ئەم بۆچونانەیە لەم بزوتنەوەیە دا. سەندیکالیستەکان ئەرکی دیفاع لە مافی مندالآن بە خۆدی مندالآن دەسپێرن و لە ئاکام دا وەک هێزی پشت جەبهە پشتیوانی لێ دەکەن. بە بێ لەبەر چاو گرتنی ئەوەیکە بەرپرسایەتی مندالآن لە ئەساس دا لە ئەستۆی کۆمەڵگایە. ئەمە ناوەرۆکی سەندیکالیسمە کە لە قسە دا رادیکاڵ و لە کردەوە دا لیبراڵە.

دەقی هەر ئەم هەڵوەیستە سەبارەت بە مافی ژنان لە لایان ئەمانەوە بەردەوام بینیومانە و دەیبینین. ئەوان ئامادە نین لەسەر مافی مندالآن و خواستی هەڵوەشانەوەی کاری مندالآن سینگیان بکەنە قەلغان. بەڵکو بە ئاسانی لەسەر مێزی وتوویژ بۆ دیاریکردنی بودجە بۆ برێوە چونی کونگرەکانی مندالآن دادەنیشن. دیارە ئەمە بە حیسابی خەباتی ئێستا و سنفی دادەنێن. بەدژی سەرمایەداری ناونانی ئەم بزوتنەوانە، وەک دێو لە بیسمیلا هەڵدین و خۆیان دەشارنەوە. دیسانەکە غافڵ لەوەیکە باوترین، رۆژانەترین، پیویست تری و خێراترین رێگای گەیشتن بە خواستە سنفیەکان، کێشە سیاسیەکان لەگەل ئەم نیزامە و لە ئاکام دا، تیکەوە پێچانی ئەم نیزامە بێ لیاقەتن.

ئەگەر تایبەتمەندی دژی چەوسانەوەی ئەم بزوتنەوەیە کە بە باشترین لەحنی مندالآنە لە لایان مندالآنەوە بەیان دەکرێ، لە دەستوری کۆبونەوەی بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ دەربهێنرێ، ئەوکات دەبێ لە بابەت خواستە زەروریەکان لەسەر مێزی وتوویژ دانیشین و شاهێدی هێنانە خواری تەمەنی منداڵی بۆ گرتنەوەی بیمە، دابەزینی ئاستی چۆنایەتی فێر کردن، بە پێی نیازەکانی کاری مندالآنی کرێکار و هتد بین.

سوسیال دێموکراسیش لە ریگای پارلەمان تاریسمیەوە لە هەمو جیگایەک لە حاڵی برینی سەری ڕادیکالیسمدا دەر دەکەوێ. داخوازی " پارلەمانیی مندالآن" کە لە بریارنامەی مندالآن دا هاتوە، نۆبەرەی باخی ئەم بۆچونەیە. مەزهەبیش بە نۆبەی خۆی، ددانی بۆ ئەم بزوتنەوەیە تیژ کردوە. بە هۆی ئەوەیکە باشترین سوژە بۆ گەڕاندنی زەرفی سواڵکەری، سوپی کلیسایی و دەستی ئەبولفەزل لە کاپی برنجی دایە. بەرانبەر بە هەموی ئەمانە، ئەرکی گران لەسەر شانی سوسیالیستەکان و بزوتنەوەی پێشرەوی کرێکارییە کە بە ئامادە بونی هەڵسوراو و دڵسۆزانە و ناسکتاریستی خۆیان ئەم بزوتنەوەیە دەبەنە پێش. دەتوانرێ بە کاری فەرهەنگی، لەگەڵ هەر مەرامێک، هەر مەزهەبێک، لە بزوتنەوەیەکی دژی چەوسانەوەی ئینسان، کار و هەڵسوران بکرێ، بەو مەرجەی کە خاڵی هاوبەشتان هەڵوەشانەوەی چەوسانەوەی ئینسان بێ. تەنیا و تەنیا بەم شێوەیە دەتوانرێ بەر بەم بۆچونانە و لە نیهایەت دا، بەلارێدا چون و پاشەکشەی ئەم بزوتنەوەیە بگیرێ. لایەنێکیتری لەباری بزوتنەوەی هەڵوەشانەوەی کاری منداڵ، پشت بەستەن هەر بەم بنەما هاوبەشە و دوری کردن لە تەفرەقە و دوبەرەکێیە.